

AV ČR udělila čestné medaile třem popularizátorům vědy

Bývalý redaktor úspěšného populárně-naučného rozhlasového pořadu *Meteor* Marek Janáč, autorka *Internetové jazykové příručky* Ústavu pro jazyk český AV ČR PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., a celoživotní popularizátorka lidového umění PhDr. Jitka Staňková, DrSc., převzali 28. ledna čestné medaile Vojtěcha Náprstka za zásluhy v popularizaci vědy. Ocenění, udělované od roku 2003, jim v rámci slavnostního setkání předá předseda AV ČR prof. Jiří Drahoš.

Čestná medaile Vojtěcha Náprstka za zásluhy v popularizaci vědy se uděluje publicistům a vědcům jako ocenění dlouhodobé, systematické a cíleně vedené činnosti v popularizaci vědeckých poznatků. Medaili dosud získalo čtyřicet osobností, noví laureáti tak načínají pátou desítku oceněných.

Marek Janáč v současnosti pracuje jako redaktor a editor internetové verze časopisu *Vesmír*, ale veřejnosti je nejvíce znám ze svého působení v rozhlasovém pořadu *Meteor*. Ten se právě za jeho působení stal nejúspěšnějším pořadem stanice ČRo Dvojka a zároveň nejposlouchanějším víkendovým pořadem celého Českého rozhlasu. *Meteor* se mu podařilo oživit nejen o náročné dokumenty, ale také o fiktivní reportáže popularizující jevy a události z míst a dob, kam se člověk nikdy nemůže dostat. V rádiu také inicioval vznik prvního dokumentu Českého rozhlasu s prostorovým zvukem Dolby Digital 5.1 Surround s populárně-naučnou tematikou a tento pořad posléze zvítězil na mezinárodním festivalu *Prix Bohemia Radio*.

Inovativní přístup uplatnil Marek Janáč i v dalších svých popularizačních aktivitách. V roce 2004 například zorganizoval *Expedici Vesmír*, do níž se aktivně přihlásilo 552 dětí z celé republiky. Akci zakončil simulovaný let desetičlenné dětské posádky na Měsíc, 35 let po přistání Apolla 11. Tento úspěšný projekt se dočkal mnoha pokračování. Marek Janáč je zkrátka osobnost, které se mimořádně daří inspirovat širokou veřejnost. Stejně tak tomu bylo i při projektu *Pojmenuj opici*. Posluchači *Meteoru* tehdy vybrali české jméno pro primáta *Rungwecebus kipunji*, objeveného v roce 2005 v jihozápadní Tanzánii. Šlo o první veřejnou soutěž tohoto druhu na světě.

Širokou veřejnost nadchl pro vědeckou spolupráci také spolu s ornitology z PřF UK. Díky zapojení mimořádného počtu lidí do projektu mapování dialektů českých strnadů se podařilo za čtyři měsíce získat neuvěřitelné množství dat, a v současnosti tak vědci mají (s pokrytím 79 % území republiky) největší datový soubor nahrávek svého druhu na světě. Marek Janáč je zkrátka výraznou osobností, která svými novátorskými projekty inspirovala řadu mladých lidí k jejich cestě za vědou.

Kontakt: marek.janac@seznam.cz, 602 662 269

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., zástupkyně ředitele Ústavu pro jazyk český AV ČR, laureátka Prémie Otto Wichterleho (2009), je v současnosti bezesporu nejvýznamnější popularizátorkou českého jazyka. Pod jejím vedením pracovníci oddělení jazykové kultury vytvořili v roce 2008 na základě dotazů veřejnosti přicházejících do jazykové poradny ÚJČ *Internetovou jazykovou příručku*. Ta se stala dosud nejnavštěvovanější webovou stránkou Akademie věd České republiky. Jako vedoucí autorského týmu a editorka stála u zrodu i knižní verze příručky – *Akademická příručka českého jazyka* (Nakladatelství Academia, Praha 2014).

PhDr. Markétu Pravdovou, Ph.D., lze bez nadsázky označit za osobnost, která v poslední době nejvíce přispěla ke kultivaci českého jazyka u všech vrstev obyvatel. Kromě oblíbené jazykové poradny a příručky, se to daří i díky jejímu osobnímu vystupování v televizních a rozhlasových pořadech. V České televizi realizovala pravidelný týdeník *O češtině*, pro který napsala několik desítek scénářů a námětů (vysíláno v letech 2006–2011). Kurzy češtiny pro veřejnost publikovala i v celostátních denících (MF DNES, Lidové noviny). Je odbornou garantkou mezinárodní soutěže v řečnickém umění *Young Demosthenes* (určené studentům základních a středních škol) a odbornou garantkou a lektorkou akreditovaného kurzu *Písemná komunikace – normy a úprava písemností v úředním styku*.

Věnuje se rovněž PR a marketingu. Její články najdete i na webu Technet.iDnes.cz a zajímavým počinem je také její kniha *McDonald's – tak trochu jiná kultura?* (Karolinum, Praha 2006).

Kontakt: pravdova@ujc.cas.cz, 225 391 426

PhDr. Jitka Staňková, DrSc., významná česká etnografka a výtvarná teoretička (Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1954–1980). Výrazně se zasadila o popularizaci lidového umění a lidové kultury, přičemž se zaměřovala zejména na rozборы tradičních českých textilií. Lidové kroje a tradice studovala i popularizovala často společně se svým manželem, prof. PhDr. Ludvíkem Baranem, DrSc. (1920–2011). S ním také spolupracovala na mnoha filmových dokumentech a knihách, například *Masky, démoni, šaškové* (Theo, Praha 1998), *Slovenské a české tradiční kroje* (Ottovo nakladatelství, Praha 2005).

Lidový textil klasifikovala pro potřeby muzejních pracovníků a zvažovala možnosti jeho využití v současné oděvní kultuře. Přestože svou profesní kariéru uzavřela již před více než třiceti lety, pokud se i dnes někdo zajímá o lidové kroje, na její práce bezpochyby narazí. Koneckonců, podílela se nejen na odborných a popularizačních publikacích, ale také na tiskovinách pro širokou veřejnost – zejména kalendářích a pohlednicových kolekcích o lidovém kroji. Jejím dalším velkým badatelským okruhem je lidové výtvarné umění, především lidový nábytek. Okrajově se věnovala také výročním obyčejům.